

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Vrchní soud v Praze v neveřejném zasedání konaném dne [datum] projednal odvolání obžalovaného [jméno] [příjmení], narozeného [datum], proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 30. listopadu 2021, č. j. 20 T 11/2021-2708, a rozhodl

takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. a), c) tr. ř. se napadený rozsudek v celém rozsahu zrušuje a podle § 259 odst. 1 tr. ř. se věc vrací Krajskému soudu v Českých Budějovicích k novému projednání a rozhodnutí.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem Krajského soudu v Českých Budějovicích byl obžalovaný [jméno] [příjmení] uznán vinným zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. d) tr. zákoníku účinného od 1. 10. 2020 a byl za něj odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 36 měsíců, jehož výkon mu byl podmíněně odložen na zkušební dobu šedesáti měsíců (§ [číslo], § 82/1 tr. zákoníku). Podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku byla obžalovanému též uložena přiměřená povinnost v průběhu zkušební doby podle svých sil nahradit trestným činem způsobenou škodu. Dále byl obžalovanému uložen podle § 67 odst. 1 a § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku peněžitý trest v počtu 200 denních sazeb po [částka], tedy ve výměře [částka], s povolením trest splácet po [částka] měsíčně vždy k 15. dni v daném měsíci pod ztrátou výhody splátek, jestliže dílčí splátku nezaplatí včas. V neposlední řadě byl obžalovanému též vysloven podle § 73 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku trest zákazu činnosti spočívající ve výkonu funkce statutárního orgánu a člena statutárního orgánu v obchodních společnostech v trvání šedesáti měsíců. Současně byl obžalovaný podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázán povinnostmi k náhradě škody celkem 15ti poškozeným podle specifikace ve výroku rozsudku, přičemž někteří z nich byli se zbytkem svého nároku na náhradu škody odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.

2. Podle výroku rozsudku se obžalovaný měl trestného činu dopustit tím, že (kráceno)

v období nejméně od [datum] do [datum], v [obec], [obec], místě svého bydliště, popřípadě jinde, jako jednatel společnosti [právnícká osoba], (nyní [právnícká osoba] v likvidaci), se záměrem získat neoprávněný majetkový prospěch pro tuto společnost, při vědomí toho, že společnost [právnícká osoba] nebude schopna nově převzaté závazky řádně a v plné výši bradit, po předchozích telefonických, emailových či osobních objednávkách odebral zboží či služby od celkem 22 dodavatelů, konkrétně:

1) dne [datum], na základě ústní dohody a po předchozí elektronické poptávce ze dne [datum], odebral od fyzické osoby podnikající, Ing. [jméno] [příjmení], službu spočívající v zateplení fasád jednotlivých budov Základní školy [ulice] v [obec a číslo], a to na základě faktury znějící na částku [částka], se splatností do [datum], přestože tomuto dodavateli nehradil již předchozí závazek z faktury [číslo] ze dne [datum] ve výši [částka], přičemž fakturu [číslo] ani zčásti nehradil, čímž Ing. [jméno] [příjmení] způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

2) v období od [datum] do [datum], na základě jednotlivě uzavřených smluv, od [právnícká osoba] s.r.o., odebral službu spočívající v dodávce mobilních WC umístěných na různých místech dle zakázek, dále oplocení a mobilní kanceláře včetně dopravy a manipulace, a to na základě sedmi faktur, které nehradil, čímž [právnícká osoba] s.r.o., způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

3) v období od [datum] do [datum], na základě předchozí objednávky od [právnícká osoba] s.r.o., odebral službu spočívající v poskytnutí přepravy lešení nákladním automobilem Liaz mezi obcemi [obec] - [obec], a to na základě faktury [číslo] ze dne [datum], znějící na částku [částka], se splatností do [datum], kterou v době splatnosti

neuhradil, částečně pak v nezjištěnou dobu splatil [částka], čímž poškozené [právnícká osoba] s.r.o., způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

4) v prosinci 2015 a únoru 2016, po předchozí osobní žádosti postupně uzavřel s fyzickou osobou, [jméno] [příjmení] smlouvy o zápůjčkách, ačkoliv věděl, že půjčené částky nebude schopen z důvodu nedostatku finančních prostředků v termínu splatnosti uhradit, přičemž konkrétně uzavřel

dne [datum] smlouvu o zápůjčce ve výši [částka], splatnou do [datum], s navýšením představujícím [částka], kterou požadoval na mzdy svých zaměstnanců,

dne [datum] smlouvu o zápůjčce ve výši [částka], splatnou do [datum] i s navýšením představujícím [částka], kterou požadoval na provoz své firmy,

dne [datum] smlouvu o zápůjčce ve výši [částka], splatnou do [datum] i s navýšením představujícím [částka], kterou požadoval na opravu svého automobilu sloužícího k podnikání,

čímž [jméno] [příjmení] způsobil škodu ve výši [částka], kterou po četných urgencích ponižil v srpnu 2016 částečnou úhradou dluhu ve výši [částka],

5) dne [datum] uzavřel ve [obec] s poskytovatelem Česká pošta s.p. smlouvu o poskytování certifikačních služeb [číslo] k certifikátu [číslo] na jméno [jméno] [příjmení], poté odebral certifikační služby, v souvislosti s nimiž byla vystavena faktura [číslo] ze dne [datum], znející na částku [částka], se splatností do [datum], kterou ani zčásti neuhradil, čímž společnosti Česká pošta s.p., způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

6) v období od [datum] do [datum], po předchozí písemné objednávce ze dne [datum], od [právnícká osoba] služby [právnícká osoba] odebral službu spočívající v odvozu odpadu a jeho následného uložení na skládku v Příbyšicích, a to na základě faktury č. FS1 [číslo] 2016 ze dne [datum], znející na částku [částka], se splatností do [datum], čímž [právnícká osoba] služby [právnícká osoba], způsobil škodu ve výši [částka], kterou po splatnosti ponižil o částku [částka],

7) v období od [datum] do [datum], po předchozím osobním i telefonickém jednání odebral od společnosti [právnícká osoba], parapety i s montáží na zakázku v [obec] a [obec], a to na základě čtyř faktur, čímž společnosti [právnícká osoba] způsobil škodu ve výši nejméně [částka], kterou po splatnosti závazku ponižil úhradou ve výši [částka] oproti faktuře č. 2016, úhradou ve výši [částka] oproti faktuře č. 2016, úhradou ve výši [částka] oproti faktuře č. 2016 a úhradou ve výši [částka] oproti faktuře č. 2016,

8) dne [datum], po předchozí telefonické objednávce a sjednané smlouvě z předcházejícího průběhu roku 2016, od [právnícká osoba] v.o.s. odebral materiál a službu spočívající v klempířských pracích a v opravě plechové křtiny na střeše k akci DPS 1 v [obec], a to dle faktury [číslo] 2016 ze dne [datum], znející na částku [částka], se splatností do [datum], čímž [právnícká osoba] v.o.s., způsobil škodu ve výši nejméně [částka], kterou následně - po splatnosti - dne [datum] ponižil úhradou částky [částka],

9) v období od [datum] do [datum], v [obec] či jinde, po předchozích telefonických objednávkách od společnosti [právnícká osoba] odebral stavební materiál na zakázky v [obec] a [obec], a to na základě dvaceti faktur, čímž společnosti [právnícká osoba], [obec], způsobil škodu ve výši nejméně [částka], kterou následně - po splatnosti - ponižil dne [datum] úhradou v částce [částka] oproti faktuře č. FVT [číslo] 2016 a dohodou o vzájemném započtení pohledávek ze dne [datum] v částce [částka],

10) v období od [datum] do [datum], v [obec], na základě osobních objednávek v prodejně od společnosti [právnícká osoba] odebral stavební materiál a službu spočívající v dopravě a skládání hydraulickou rukou pro zakázku v [obec], a to na základě osmnácti faktur, čímž společnosti [právnícká osoba], způsobil škodu ve výši nejméně [částka], kterou následně - po splatnosti - ponižil úhradami ze dne [datum] v částce [částka], dne [datum] v částce [částka], dne [datum] v částce [částka], dne [datum] v částce [částka], dne [datum] v částce [částka], dne [datum] v částce [částka], dne [datum] v částce [částka] a dne [datum] v částce [částka],

11) v období od konce měsíce srpna 2016 do [datum], na základě předchozí telefonické objednávky, u [právnícká osoba] [příjmení] - zemní a stavební práce, s.r.o. objednal službu - dopravu na převoz lešení, které odebral na

základě dvou faktur, čímž [právnícká osoba] [příjmení] - zemní a stavební práce, s.r.o., způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

12) v období od [datum] do [datum], na základě předchozího telefonického kontaktu a emailových objednávek [číslo] 2016 z [datum], ve [obec] odebral od fyzické osoby podnikající, [jméno] [příjmení], dodávku a montáž tepelné izolace a hydroizolace střechy a dodávku a montáž hydroizolace balkónů k zakázce DPS 1 [obec], a to na základě dvou faktur, čímž poškozenému [jméno] [příjmení] způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

13) dne [datum], na základě předchozí telefonické objednávky ze dne [datum] a nabídky č. NH [číslo] ze dne [datum], resp. č. NP [číslo] ze dne [datum], uzavřel v [obec] se [právnícká osoba] - [právnícká osoba], smlouvu o dílo ZP [číslo] OB a ZH [číslo] OB, na dodávku a výměnu oken vč. příslušenství, na akci snížení energetické náročnosti DPS 1 [obec], která odebral ve dnech [datum] a [datum], a to na základě dvou faktur, které uhradil jen zčásti, čímž [právnícká osoba] - [právnícká osoba] způsobil škodu ve výši nejméně [částka], kterou následně - po splatnosti - понížil dne [datum] úhradou v částce [částka] vůči faktuře [číslo],

14) v období od [datum] do [datum], po předchozím telefonátu a písemné objednávce [číslo] 2016 ze dne [datum], na základě sjednané smlouvy o dílo [číslo] ze dne [datum], od společnosti [právnícká osoba] odebral střešní materiál a službu spočívající v zateplení střechy na akci DPS 1 [obec], a to na základě dvou faktur, čímž společnosti [právnícká osoba], způsobil škodu ve výši nejméně [částka], kterou následně - po splatnosti - понížil dne [datum] úhradou v částce [částka] a dne [datum] úhradou v částce [částka],

15) v období od října 2016 do [datum], na základě ústního ujednání, od fyzické osoby podnikající, [jméno] [příjmení], odebral službu spočívající v provádění stavebních prací spočívajících v betonáži podlah, pokládce dlažby a obkladi, zateplení obvodových plášťů budov a elektrikářských pracích, a to na základě dvou faktur, čímž poškozenému [jméno] [příjmení], způsobil škodu ve výši nejméně [částka], kterou následně - po splatnosti - понížil úhradou ve výši [částka] ze dne [datum] a úhradou ve výši [částka] ze dne [datum],

16) dne [datum], na základě písemné objednávky pod [číslo], od společnosti [právnícká osoba] odebral službu spočívající v zateplení fasády foukanou minerální vlnou na zakázce DPS 1 [obec], a to na základě jedné faktury, čímž společnosti [právnícká osoba] způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

17) v období od [datum] do [datum], po předchozí objednávce, odebral od [právnícká osoba] s.r.o. službu spočívající v dodání a montáži kazetových podhledů a OSB desek na zakázku DPS 1 [obec], a to na základě dvou faktur, čímž [právnícká osoba] s.r.o. způsobil škodu ve výši nejméně [částka], kterou následně - po splatnosti - понížil dne [datum] úhradou v částce [částka],

18) v období od [datum] do [datum], po předchozí písemné žádosti přes internetový objednávkový formulář ze dne [datum], za účelem odvozu stavebního odpadu v souvislosti s rekonstrukcí DPS v [obec], od spol. Technické služby [právnícká osoba] objednal přistavení kontejneru na odpad, jeho odvoz a likvidaci, a dne [datum] písemně objednal práce s vysokozdvizným vozíkem Destou, které mu byly poskytnuty v souvislosti s vystavením čtyř faktur, čímž [právnícká osoba] služby [právnícká osoba] způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

19) v období od listopadu 2016 do [datum], po předchozí emailové žádosti ze dne [datum], objednal u [právnícká osoba], spol. s.r.o. dodávku a montáž bromosvodu na DPS 1 [obec], které následně odebral, a to na základě dvou faktur, čímž [právnícká osoba], spol. s.r.o. způsobil škodu ve výši [částka], kterou následně - po splatnosti - понížil dne [datum] úhradou v částce [částka], dne [datum] úhradou v částce [částka] a dne [datum] úhradou v částce [částka],

20) v období od dubna do [datum], na základě smlouvy o nákupu pohonných hmot prostřednictvím tankovacích karet ze dne [datum], odebral od [právnícká osoba] system a.s. prostřednictvím tankovacích karet [číslo] pohonné hmoty, v souvislosti s čímž bylo vystaveno pět faktur, přičemž po údajném převodu svého obchodního podílu na osobu se jménem [jméno] [příjmení] [jméno] tyto tankovací karty neodevzdal vydávající společnosti, ani je nepředal případnému novému jednateli, naopak dále odebíral pohonné hmoty na společnost [právnícká osoba], čímž [právnícká osoba] system a.s. způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

21) v období od [datum] do [datum], na základě nájemní smlouvy [číslo] o nájmu nebytových prostor a pozemku ze dne [datum] a jejích jednotlivých dodatků uzavřených mezi pronajímatelem [právnícká osoba] a.s. a nájemcem

společností [právnícká osoba], odebral službu spočívající v pronájmu prostor sloužících k podnikání včetně dodávky zemního plynu a elektřiny, a to na základě deseti faktur, z nichž jedna byla zčásti uhrazena, přičemž až dne [datum] podal písemnou výpověď z nájemní smlouvy, ač věděl, že následující nájemné a úhrady za poskytnuté služby společnost [právnícká osoba] ve výpovědní lhůtě nebude schopna bradit, čímž společnost [právnícká osoba] (dříve spol. [právnícká osoba] a [právnícká osoba]) způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

22) v období od [datum] do [datum], na základě písemné objednávky [číslo] 2017 ze dne [datum] na dodávku a montáž oken, s vystavením faktury se splatností 45 dní, odebral od spol. [právnícká osoba] plastové okno včetně montáže do vzorového demo bytu na zakázce v [obec], a to na základě jedné faktury, čímž [právnícká osoba] a.s. způsobil škodu ve výši nejméně [částka],

a tyto závazky, specifikované pod body 1) až 22) rozsudku, se zavázal splnit v době splatnosti, dle faktur vystavených jednotlivými poškozenými, ač si byl vědom značně nepříznivé finanční a celkové ekonomické situace společnosti [právnícká osoba], jejích klesajících příjmů a předchozích splatných a neuhrazených závazků ve výši nejméně [částka], tedy vědom si toho, že nejpozději od [datum] společnost [právnícká osoba] nebude schopna závazky řádně a v plné výši bradit, což se i reálně stalo, přičemž svůj obchodní podíl ve společnosti dne [datum], včetně všech závazků, převedl na údajného nového jednatele jménem [jméno] [příjmení] [jméno] a datem narození [datum], zatímco pohledávky společnosti [právnícká osoba] převedl na [právnícká osoba] [příjmení] [právnícká osoba], [ICO], v níž je od [datum] v postavení prokuristy, čímž jednotlivým, výše uvedeným dodavatelům způsobil škodu ve výši celkem [částka], kterou po splatnosti závazků částečnými úhradami ponížil na částku [částka].

3. Proti odsuzujícímu rozsudku v zákonem stanovené lhůtě podal obžalovaný [jméno] [příjmení] odvolání, které podrobně odůvodnil prostřednictvím svého obhájce.

4. Odvolatel předně vytkl, že řízení před soudem prvního stupně trpí závažnou procesní vadou a v řízení mu bylo odepřeno právo na obhajobu prostřednictvím obhájce. Soud přes opakované žádosti neumožnil obhájci obžalovaného, aby se vyjadřoval k důkazům, které byly provedeny, jak ukládá ustanovení § 214 tr. ř., a trval na tom, že toto právo náleží pouze obžalovanému. Tuto vadu obžalovaný vnímá jako zásadní porušení práva na spravedlivý proces. Již při prvním hlavním líčení soud sdělil, že v případě nepřítomnosti obžalovaného u hlavního líčení odepře obhájci právo vyjadřovat se k důkazům a umožní mu toto právo až v závěrečné řeči. Tento postup také u hlavního líčení aplikoval. Aktivita obhajoby se tak redukovala jen na kladení dotazů svědkům, doplnění důkazních návrhů a závěrečnou řeč. Takovou roli obžalovaný považuje za nedůstojný pasivní kompars a porušující právo na spravedlivý proces, k čemuž nebyl důvod. Potřeby procesní ekonomie a úspory času nemohou být nadřazeny základním právům obžalovaného.

5. Dále obžalovaný namítl, že nalézací soud bezvýhradně přijal tvrzení státního zástupce, a to i v detailech, které jsou absurdní a nemohou být z povahy věci trestným činem. Např. podle soudu je výpověď z nájmu kanceláří pronajímatele [právnícká osoba] za účelem ukončení čerpání služeb u subjektu v ekonomických potížích podvodem, naopak zřejmě podvodem není setrvat v nájmu, výpověď nepodat a škodu pronajímateli zvyšovat. Obžaloba nabízí temný scénář o úpadku společnosti [právnícká osoba] a kriminalizuje samotnou existenci dluhu, jakož i ustálenou praxi ve stavebnictví. Soud měl aplikovat princip in dubio pro reo v případě, že je k dispozici vícero přijatelných scénářů skutkového děje, což se nestalo. Rozsudek staví vinu obžalovaného na výroku znalce o tom, že společnost [právnícká osoba] byla v úpadku ke dni [datum] z důvodu platební neschopnosti. Moment úpadku znalec lokalizoval na základě účetnictví, v němž dohledal tři evidované neuhrazené závazky, mj. k osobě [jméno] [příjmení] z roku 2015. Obhajoba doložila, že šlo o sporné závazky, o které [právnícká osoba] vedl spor, a v případě [jméno] [příjmení] šlo o dlouholeté účetní residuum v marginální výši (vadně evidovaný závazek mnoho let po promlčení). Sám znalec uvedl, že kdyby věděl, že pohledávky jsou předmětem sporu, nepostavil by na nich výrok o úpadku. Soud obžalovaného odsoudil též na závazek ([částka]) vůči [jméno] [příjmení], ačkoliv oba potvrdili rozepře o vzniku nároku na zaplacení za vadně provedené dílo, sám poškozený o pohledávce neúčtoval a nikdy se jí nedomáhal. Ačkoliv soud neměl prokázané, kdy byla společnost ve stavu úpadku a od kdy obžalovaný musel vědět, že nebude schopen splnit své

závazky, uznal plošně veškeré nedoplatky za podvod. Navíc soud ignoroval sdělení obchodních partnerů, že došlo k úpravě splatnosti závazků odlišně od účetních dokladů, např. u společnosti [právnícká osoba], která obžalovaného považuje za oběť obchodní situace. Obžalovaný též zdůraznil, že výsledkem svědka [jméno] [příjmení] bylo prokázáno, že díky počínání partnera 3 [právnícká osoba], který vědomě nerespektoval své závazky a nutil obžalovaného činit, k čemu nebyl povinen (uzavření nové smlouvy, uhrazení záloh), se dostala zakázka pro Město Třeboň do prodlení. Město dne [datum] vyúčtovalo smluvní pokutu ve výši [částka] a fakticky tak zavřelo společnosti [právnícká osoba] cestu k doplatku ceny o dílo, ale i snaze dojednat a proplatit vícepráce, za které měla společnost dostat zaplacenou za změny díla. Na popud investora (Město Třeboň) došlo ke změnám díla, které významně zvýšily jeho cenu, proto [právnícká osoba] měla nárok na úhradu víceprací, o kterou přišla. O této okolnosti obžalovaný nemohl předem vědět. Ekonomickou situaci společnosti [právnícká osoba] v prosinci 2016 obžalovaný rekapituloval následovně; 1) spoléhal na úhradu 2 000 000 za vícepráce od Města Třeboň, 2) získal zakázku v [obec] v objemu téměř 6 mil. Kč s očekávaným plněním 1 mil. Kč měsíčně počínaje únorem 2017 podle prostavenosti, 3) měl sjednáno s největšími věřiteli (včetně DEK Trade a [jméno] [příjmení], oba v trestním řízení nejsou poškozenými), že budou držet kreditní limit a budou mu dále poskytovat stavební materiál, 4) měl na cestě nejméně [částka] od společnosti [právnícká osoba], vůči které bylo [datum] zahájeno insolvenční řízení a pohledávka se stala nedobytnou.

6. Obžalovaný je přesvědčen, že soud kriminalizuje neúspěšnost v podnikání a krach dlužníka, který byl způsoben primárně vnějšími vlivy. Obžalovaný se neobohatí, jen tvrdě pracuje, společnost budoval 17 let. Nemá žádné úspory a pokračování v oboru mu musel zajistit a financovat jeho syn, který se snaží lépe hlídat ekonomiku provozu. Kriminalizovat dluhy a úpadek lze až tehdy, kdy soud prokáže úmysl druhého podvést a obohatit se. Neměly by se trestat hraniční případy, kdy pasiva a výhled výnosů jsou v rozumném rozptylu, neboť pak by nutně docházelo ke kriminalizaci těch, kteří si zakázku špatně spočetli. Taktéž obžalovanému nemůže být vyčítána ani praxe v oboru stavebnictví, kdy peníze jsou vypláceny z důvodu krácení daní partnerům tzv. načerno, což iniciuje vždy dodavatel služby, nikoliv ten, kdo platí. Poškozený není pouze státní rozpočet, nýbrž též podnikatel, který peníze hradí, ale nemůže si je uplatnit jako řádný daňový náklad, zaplatí více daní a ještě se mu kumuluje v účetnictví stav pokladny, který neodpovídá faktickému stavu. Podnikatel tak trpí nejen při samotné realizaci této praxe, ale též následně, kdy justice žádá vysvětlení, jak mohl takovou praxi připustit. Pokud soud vinu obžalovaného prokazoval okolností, jakým způsobem obžalovaný naložil se svou společností, pak jde o okolnost, která s předmětem obžaloby nesouvisí. Obžalovaný uvítal nabídku, že firmu si převezme investor z Ruska, pro kterého dluhy společnosti jsou drobné, a který má zájem podnikat v oboru. Ukázalo se však, že byl sám podveden za účelem vylákání provize, veřejné listiny jsou falza a investor je neexistující osoba. Je zcela mimo úvahu, že by s takovou sofistikovanou činností měl obžalovaný cokoliv společného.

7. Na základě výše uvedených konkrétních výhrad obžalovaný navrhl, aby Vrchní soud v Praze napadený rozsudek zrušil v celém rozsahu a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí s tím, že soud umožní obhajobě a obžalovanému vyjádřit se bez omezení a věcně ke každému důkazu a umožní mu výkon řádného práva na obhajobu. Dále má za to, že by měl být zproštěn obžaloby v plném rozsahu.

8. Vrchní soud v Praze z podnětu odvolání obžalovaného přezkoumal podle § 254 odst. 1 tr. ř. správnost a zákonnost všech výroků napadeného rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které vydání rozsudku předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad, a po projednání věci dospěl k závěru, že odvolání je důvodné a napadený rozsudek neobstojí. Vrchní soud v Praze o odvolání rozhodl v neveřejném zasedání, neboť bylo zjištěno, že zjištěné vady nelze odstranit ve veřejném zasedání (§ 263 odst. 1 písm. b) tr. ř.).

9. Podstatné vady napadeného rozhodnutí spočívají v tom, že řízení předcházející rozsudku je zatíženo hrubým porušením zákonných ustanovení, jimiž se má zabezpečit objasnění věci a právo obhajoby, a zjištěná porušení v daném případě mohla mít vliv na správnost a zákonnost

napadeného rozsudku (§ 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.). Podstatné procesní vady odvolací soud konkrétně zjistil v tom, že obžalovaný nebyl o konání hlavního líčení včas a řádně vyrozuměn a též nebyly dány podmínky pro konání hlavního líčení v jeho nepřítomnosti, jak zákon vyžaduje.

10. Z obsahu spisu vyplývá, že obžalovaný byl řádně a včas předvolán k hlavnímu líčení na dny 16. - [datum] a první den se k soudnímu jednání také osobně dostavil. Obžalovaný byl podrobně vyslechnut a poté požádal, aby zbývající část hlavního líčení probíhala v jeho nepřítomnosti, čemuž soud vyhověl. Soud již v nepřítomnosti obžalovaného (§ 205 odst. 2 tr. ř.) prováděl dokazování, ve kterém pokračoval i dne [datum] [ulice] tohoto hlavního líčení krajský soud za účelem dalšího dokazování hlavní líčení odročil na den [datum]. Všichni přítomní vzali termín odročeného hlavního líčení na vědomí a obhájce konstatoval, že o termínu osobně vyrozumí obžalovaného, kterého není třeba obesílat. K odročenému hlavnímu líčení soud předvolal pouze svědky, nikoliv obžalovaného. K hlavnímu líčení dne [datum] se obžalovaný nedostavil a jeho obhájce soudu sdělil, že žádost obžalovaného o konání hlavního líčení v jeho nepřítomnosti trvá. Na základě prohlášení obhájce soud konal hlavní líčení v nepřítomnosti obžalovaného. [příjmení] postup soudu se následně opakoval v nezměněné podobě u dalších tří odročených hlavních líčení, které se konaly ve dnech 17. 9., 21. 10. a [datum]. Z uvedeného vyplývá, že počínaje termínem [datum] obžalovaný nebyl k hlavnímu líčení soudem předvolán a hlavní líčení byla konána v jeho nepřítomnosti na základě ústního prohlášení obhájce, že trvá žádost obžalovaného o konání soudního jednání v jeho nepřítomnosti.

11. Výše popsaným postupem nalézacího soudu bylo především porušeno ustanovení § 202 odst. 2 písm. a) tr. ř., které stanoví, že v nepřítomnosti obžalovaného se může hlavní líčení provést, mj. když obžalovaný byl k němu včas a řádně předvolán. Pod pojmem řádně předvolán zákon rozumí doručení předvolání do vlastních rukou obžalovaného podle § 64 odst. 1 písm. a) tr. ř. Zákonem stanovené doručení předvolání nemůže být nahrazeno prohlášením jiných osob, že obviněný bude nebo byl jimi o konání hlavního líčení vyrozuměn (viz R 52/1975). Obžalovaný musí být soudem předvolán ke každému, tedy i odročenému hlavnímu líčení, pokud není přítomen při jednání, na kterém je stanoven den, kdy bude další hlavní líčení konáno (viz R 24/2002). V projednávaném případě nalézací soud opakovaně na svoji povinnost řádně předvolat obžalovaného k hlavnímu líčení zcela rezignoval a výlučně se spolehl na vyjádření obhájce, že obžalovaného vyrozumí o termínu odročeného hlavního líčení, nadto před jeho konáním ani dotazem nezjistil, zda a kdy se tak skutečně stalo.

12. Prvostupňový soud v provedeném řízení porušil též ustanovení § 202 odst. 4, odst. 5 tr. ř., které jednak stanoví, že hlavní líčení nelze konat v nepřítomnosti obžalovaného, jde-li mj. o trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody, jehož horní hranice převyšuje pět let, což jest případ obžalovaného, jednak umožňuje obžalovanému požádat soud, aby hlavní líčení bylo konáno v jeho nepřítomnosti i v případě řízení o takovém trestném činu. Tuto žádost však obžalovaný musí učinit osobně, nikoliv prostřednictvím obhájce, neboť jde o úkon, jehož povaha vylučuje jiný postup. Žádost musí být vyjádřena kterýmkoli způsobem stanoveným obecně pro podání (§ 59 odst. 1 tr. ř.), vždy však tak, aby nebylo pochyb o tom, že jde o úkon učiněný obžalovaným, a že obsahuje zřetelnou vůli obžalovaného neúčastnit se hlavního líčení (srov. R 16/1998, TR NS [číslo] T [číslo]). Jestliže tedy obžalovaný osobně požádal soud o konání hlavního líčení ve své nepřítomnosti dne [datum] na zbývající část hlavního líčení (nutno rozumět již nařízeného, o kterém obžalovaný věděl a byl k němu řádně předvolán) a u odročeného hlavního líčení, k němuž se obžalovaný nedostavil a ani nebyl předvolán, pouze obhájce obžalovaného prohlásil, že trvá žádost o konání hlavního líčení v nepřítomnosti, pak provedení hlavního líčení v takovém případě je v příkrém rozporu s trestním řádem a jedná se o podstatnou vadu řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř.

13. Odvolací soud samozřejmě nevylučuje, že obhájce svému klientovi - obžalovanému - termíny konání hlavního líčení po odročení vždy sdělil, a že obžalovaný ve všech případech souhlasil s jejich konáním bez jeho osobní účasti. Přesto je nutno uzavřít, že hlavní líčení ve dnech 28. 7., 17. 9., 21. 10. a [datum] se konala v rozporu s trestním řádem. Obžalovaný nebyl v souladu se zákonnými

požadavky řádně k hlavnímu líčení v uvedených termínech předvolán a rovněž soud neměl k dispozici žádné nezpochybnitelné prohlášení obžalovaného, jímž by žádal, aby v uvedených dnech bylo hlavní líčení konáno v jeho nepřítomnosti. První výslovnou žádost obžalovaného nelze automaticky vztáhnout na další odročené termíny hlavního líčení, resp. obžalovaný musí projevit svoji vůli neúčastnit se hlavního líčení vždy u každého termínu hlavního líčení zvlášť, a to osobně, nikoliv prostřednictvím obhájce (shodně též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 14. 4. 2015, sp. zn. 4 Tdo 123/2015).

14. Odvolací soud uzavírá, že výše popsáním postupem nalézacího soudu bylo porušeno právo obžalovaného na osobní účast u hlavního líčení a ve svém důsledku pak jeho právo na spravedlivý proces ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Citované ustanovení dává každému právo, aby jeho věc byla projednána veřejně, bez zbytečných průtahů, v jeho přítomnosti a aby se mohl vyjádřit ke všem provedeným důkazům, což v praxi především předpokládá, že obžalovanému musí být reálně umožněno, aby svá práva mohl využít. Podle zjištění odvolacího soudu krajský soud uvedené zásady trestního procesu nerespektoval a tím pochybil.

15. S výše naznačenými procesními nedostatky úzce souvisí uplatněná odvolací námitka obhajoby spočívající v tom, že došlo k porušení ustanovení § 214 tr. ř. v hlavním líčení, neboť soud obhájci upřel právo vyjadřovat se k provedeným důkazům z důvodu, že náleží výlučně obžalovanému. Citované ustanovení stanoví, že obžalovaný musí být po provedení každého důkazu dotázán, zda se chce k němu vyjádřit, a jeho vyjádření se запиše do protokolu. Z dikce zákona tak vyplývá, že možností vyjádřit se ke každému jednotlivému důkazu (ke způsobu jeho opatření, provedení, k obsahu) obžalovaný realizuje své právo na vlastní obhajobu, které spočívá v tom, že může vyjádřit své vlastní stanovisko a ovlivnit tak úvahy soudu při jejich hodnocení. Jedná se tedy na straně jedné o právo obžalovaného na vlastní vyjádření, na straně druhé o povinnost soudu dotázat se obžalovaného, je-li přítomen, zda se chce ke každému z provedených důkazů vyjádřit. Protože jde o ústavně zaručené právo obžalovaného (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), nedodržení zákonného postupu dle § 214 tr. ř. by mělo charakter podstatné vady řízení ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. Takové porušení však v posuzovaném případě nebylo zjištěno. Jestliže se obžalovaný o své vůli skutečně rozhodl hlavního líčení se osobně neúčastnit, automaticky se tím vzdal realizace svých oprávnění, která mu zákon v průběhu dokazování přiznává (např. klást dotazy vyslychaným osobám, vyjadřovat se k provedeným důkazům). Mezi taková oprávnění nepochybně patří postup podle § 214 tr. ř., které cílí na posílení vlastní obhajoby obžalovaného. Nicméně odvolací soud v dané souvislosti považuje za důležité zdůraznit, že v případě rozhodnutí o konání hlavního líčení v nepřítomnosti obžalovaný současně zcela jistě ponechává svoji obhajobu na svém obhájci. Znamená to tedy, že pokud obhájce po provedení důkazu u hlavního líčení sám aktivně požádá soud o slovo k vyjádření stran provedeného důkazu, není důvod takové žádosti nevyhovět. Z protokolu o hlavním líčení vyplývá, že takto bylo také postupováno. Obhájce v průběhu dokazování měl dostatečný prostor nejen k dotazům na svědky a znalce, nýbrž též k vyjádřením k provedeným důkazům (konkrétně u svědků [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení]). Z uvedených důvodů odvolací soud vyhodnotil, že u hlavního líčení obhájci výkon obhajoby nebyl nepřípustně krácen a obhájce nebyl odsouzen do pasivní role, jak je v odvolání tvrzeno.

16. Vzhledem ke shora vytknutým vadám řízení a nutnosti provést velkou část dokazování znovu při dodržení všech práv obžalovaného se odvolací soud nemůže zabývat opodstatněností dalších obžalováním uplatněných důvodů, které směřují proti skutkovým a právním závěrům nalézacího soudu. Odvolací soud v daném stádiu řízení považuje za nutné pouze zdůraznit, že nalézací soud se bude muset v novém hlavním líčení, stejně tak v odůvodnění druhého rozsudku, se zvýšenou pečlivostí věnovat zejména těm námitkám obhajoby, které jsou obsahem podaného odvolání.

17. Vrchní soud v Praze ze všech výše uvedených důvodů postupem podle § 258 odst. 1 písm. a), c) tr. ř. napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a věc vrátil podle § 259 odst. 1 tr. ř. soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí. V novém řízení nalézací soud odstraní vytknuté

procesní vady, doplní dokazování v potřebném rozsahu a poté všechny provedené důkazy podle § 2 odst. 6 tr. ř. řádným a objektivním způsobem zhodnotí, rovněž se vypořádá se všemi podstatnými skutečnostmi, na které obhajoba poukazuje a zpochybňuje.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není další řádný opravný prostředek přípustný.

Praha 21. března 2022

JUDr. Jana Kantorová
předsedkyně senátu